

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2017

Hudiksvalls kommun

*Micaela Hedin
Certifierad kommunal
revisor*

*Cecilia Axelsson
Revisionskonsult*

*Pär Månsson
Aukt. revisor*

Mars 2018

pwc

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	5
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	5
2.2.	Revisionskriterier	6
3.	Granskningsresultat	7
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	7
3.1.1.	Iakttagelser	7
3.1.1.1.	Driftredovisning	9
3.1.2.	Revisionell bedömning	10
3.2.	God ekonomisk hushållning	11
3.2.1.	Iakttagelser	11
3.2.2.	Revisionell bedömning	12
3.3.	Rättvisande räkenskaper	13
3.3.1.	Iakttagelser	13
3.3.2.	Revisionell bedömning	15

1. Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2017. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2016.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed. För att ytterligare höja följsamheten mot kommunal redovisning och god redovisningssed behöver kommunstyrelsen:

- Tydligare beskriva vad den förväntade utvecklingen framåt får för påverkan på kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.
 - Utveckla den gemensamma förvaltningsberättelsen gällande den samlade verksamhetens utveckling, personalförhållanden och förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning.
 - Tydliggöra utvärderingen av den kommunens ekonomiska ställning genom att komplettera kommande års årsredovisningar med ett antal viktiga nyckeltal kopplade till resultat och ställning.
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2017 är uppfyllda.

Vi bedömer att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Vi instämmer i kommunstyrelsens bedömning att:

- ✓ vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en förbättring i riktningen mot att nå målet "Samhällstjänster av högsta kvalitet".
- ✓ vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en förbättring i riktningen mot att nå målet "Blomstrande näringsliv".

- ✓ vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en förbättring i riktning mot målet "Attraktiv och hållbar livsmiljö".

Vi är positiva till att kommunfullmäktige även för 2017 beslutat om kommunfullmäktiges verksamhetsmål. Vi konstaterar att kommunstyrelsen i årsredovisningen har redovisat måluppfyllelse för dessa mål.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi har noterat avvikelser mot god redovisningssed avseende redovisning av materiella anläggningstillgångar. Noterade fel bedöms dock sammantaget inte vara materiella varför räkenskaperna i allt väsentligt bedöms vara rättvisande. Avvikelserna mot god redovisningssed kan sammanfattas enligt följande:

- RKR:s rekommendation nummer 11.4 genom tillämpning av ett halvt års avskrivning på årets tillkommande tillgångar oavsett när under året tillgången tagits i bruk. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningens avsnitt "Redovisningsprinciper".
- RKR:s rekommendation nummer 11.4 genom att kommunen endast till delar vidtagit åtgärder för att förbereda och anpassa sin redovisning till kravet på komponentavskrivning. Hur lång kommunen kommit i sitt arbete med komponentredovisning redovisas öppet i årsredovisningens avsnitt "Redovisningsprinciper".

Kommunstyrelsens ansvar för årsredovisningen

Det är kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande. Vår bedömning är att det är väsentligt att kommunstyrelsen:

- följer upp att ekonomikontoret prioriterar att åtgärda avvikelserna gällande avskrivningar av materiella anläggningstillgångar, då vi har påpekat i flera år att kommunens avskrivningsprinciper inte följer god redovisningssed.
- följer upp att ekonomikontoret under 2018 fortsätter sitt arbete med anpassning av sin redovisning till komponentavskrivning.
- följer upp att övriga rekommendationer och kommentarer i granskningen beaktas och åtgärdas. Dessa omfattar att tydligare beskriva den förväntade utvecklingen, utveckla informationen om den samlade verksamheten i den gemensamma förvaltningsberättelsen samt tydliggöra utvärderingen av den ekonomiska ställningen.

Kommunens ekonomiska läge

Årets resultat uppgår till +72,3 mnkr. Resultatet för 2016 uppgick till +171,5 mnkr, vilket gör att resultatutfallet för 2017 är en försämring med 99,2 mnkr jämfört med föregående år. Resultatet enligt balanskravet uppgår enligt årsredovisningen till +33,5 mnkr.

I årsredovisningen lyfts följande faktorer fram som påverkar årets resultat:

- nämndernas negativa avvikelse mot budget
- åtta av tio nämnder redovisar ett resultat inom eller nära budget
- realisationsvinster på värdepapper, försäljning av mark och ett dotterbolag väger upp resultatet

Totalt redovisar nämnderna ett underskott om 50,6 mnkr (överskott 2016 om 32,8 mnkr). Av årsredovisning 2017 framgår att av det totala underskottet som nämnderna redovisar svarar den taxefinansierade verksamheten, VA och renhållning, för 3,0 mnkr av detta underskott. De nämnder som redovisar underskott är Social- och omsorgsnämnden och Lärandenämnden, varav underskottet för Social- och omsorgsnämnden uppgår till 49,5 mnkr.

Samlad bedömning av den ekonomiska utvecklingen inom Social- och omsorgsnämnden
Social- och omsorgsnämnden har under tre av de totalt fyra år som nämnden varit verksam redovisat underskott. För 2016 redovisade nämnden ett överskott, vilket förklaras av engångshändelser avseende statsbidrag för flyktingverksamheten om 27,6 mnkr. Totalt uppgår underskotten för åren 2014, 2015 och 2017 till 92,6 mnkr, varav mer än hälften av underskottet, 49,5 mnkr, härrör från 2017.

Utifrån detta bedömer vi den ekonomiska utvecklingen inom Social- och omsorgsnämnden som fortsatt otillfredsställande. Kommunens ekonomi tål i längden inte upprepade stora underskott. Vi vill poängtera vikten av att det långsiktiga arbetet med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna fortsätter inte bara inom Social- och omsorgsnämndens verksamhet utan även inom övriga nämnders verksamheter. Detta är ännu viktigare i och med att stora investeringar har genomförts och som även planeras framöver, vilket påverkar kommunens ekonomi i framtiden. Investeringarna kommer att medföra ökade avskrivnings- och räntekostnader. Detta tillsammans med ökning av årliga pensionsutbetalningar samt uppbromsning av skatteunderlagstillväxten kan komma att tära på verksamheternas samlade resurser.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och lands-ting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionsledning för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild.

Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsledning med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktats i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2018-03-14. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2018-04-10 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2018-04-23.

Rapportens innehåll kommer att sakgranskas av ekonomichef, ekonom och kvalitetsstrateg som haft ansvar för årsredovisningen.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas *väsentliga händelser* som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Av årsredovisningen framgår i mindre omfattning den *förväntade utvecklingen* framåt. Nämnas kan att genomförda investeringar i kommunen inte ligger i fas med den plan som finns i budgeten och att många icke genomförda investeringar därför kommer att omprövas för budgetmässig överföring genom tilläggsanslag till 2018 och kommande planperiod. Det framgår även att kommunsektorn kommer att få en kraftig ökning av årliga pensionsutbetalningar under de kommande 15 åren vilket måste beaktas i planeringen. Vidare framgår att det under 2019 kommer att ske en snabb uppbromsning av skatteunderlagstillväxten vilket innebär risk för att det kommer att uppstå ett betydande glapp mellan kommunsektorns intäkter och de kraftigt växande behov av skola, vård och omsorg som den snabba befolkningsutvecklingen för med sig. Kopplingen bör göras tydligare till hur den förväntade utvecklingen kommer att påverka kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.

Den obligatoriska redovisningen av *sjukfrånvaro* redovisas i årsredovisningens del 1, d.v.s. frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt olika åldersgrupper. I övrigt omfattar den personalekonomiska redovisningen en beskrivning och analys av utvecklingen av antalet medarbetare, sjukfrånvaro, medelålder och genomsnittlig sysselsättningsgrad. Vidare omfattar redovisningen information om bland annat genomförd medarbetarundersökning, arbetsmiljö, rekryteringsbehov och kompetensförsörjning.

Förvaltningsberättelsen (årsredovisningen del 1) innehåller även information om *andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning* av verksamheten. Kommunens vision har reviderats under året och kommunens visionsarbete bedrivs under namnet "Glada Hudik-språnget". För att kunna nå visionen har kommunfullmäktige antagit tre övergripande mål "Samhällstjänster av högsta kvalitet", "Blomstrande näringsliv" och "Attraktiv och hållbar livsmiljö". Enligt årsredovisningen har visionsarbetet fortsatt under året och får allt mer genomslag i planering, inriktning, styrdokument och framförallt i verksamheternas arbete med förhållningssätt och värderingar.

Gemensam förvaltningsberättelse

Enligt RKR:s rekommendation 8:2, Sammanställd redovisning, ska kommunens samlade verksamhet redovisas i en gemensam förvaltningsberättelse. Utöver detta ska särskilda upplysningar lämnas om koncernföretagen och förhållanden mellan kommunen och företagen.

Vi konstaterar att det i årsredovisningens del 2 finns separata verksamhetsberättelser med beskrivning av ekonomi och verksamhet under året för respektive koncernföretag. Det finns även en kort beskrivning av den samlade kommunala verksamheten avseende ekonomi och verksamhet som bedrivits genom koncernföretagen under rubriken ”Koncernresultat”.

Den gemensamma förvaltningsberättelsen behöver utvecklas gällande den samlade verksamhetens utveckling, personalförhållanden och förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i ett särskilt avsnitt ”Investeringsredovisning”. I investeringsredovisningen görs en uppföljning av årets investeringar per nämnd mot budget och föregående år. Denna redovisning kan gärna kompletteras med uppgifter om större genomförda investeringsprojekt samt en bedömning av projektens totala investeringsbellopp i förhållande till prognos.

Utöver investeringsredovisningen finns även ett avsnitt i förvaltningsberättelsen (årsredovisningen del 2) som redogör för investeringsverksamheten. I avsnittet återfinns en samlad redovisning av genomförda investeringar under perioden 2009-2017 och planerade investeringar fram till år 2021. Vidare görs en uppföljning av årets investeringar för den skattefinansierade respektive taxefinansierade verksamheten mot budget och prognos. Inför kommande års årsredovisningar kan detta avsnitt med fördel kompletteras med en kortfattad redogörelse kring utfallet för större investeringsprojekt samt orsak till avvikelse mot budget för dessa investeringsprojekt.

Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen (årsredovisningen del 2) innehåller en balanskravsutredning i enlighet med 4 kapitlet i kommunal redovisningslag. Enligt utredningen uppgår årets balanskravsresultat till 33,5 mnkr.

Enligt reglerna kring balanskravet ska tidigare års eventuellt negativa resultat regleras och återställas under de närmast följande tre åren. För 20165 redovisade kommunen ett positivt balanskravsresultat varpå det inte finns något underskott från tidigare år att återställa.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Enligt kommunala redovisningslagen 4 kap 5§ skall förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering av kommunens ekonomiska ställning. I dagsläget finns målsättningar kopplade till god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv, vilka redovisas i förvaltningsberättelsen (del 1) och i den finansiella analysen (del 2). För att tydliggöra utvärderingen av den ekonomiska ställningen rekommenderar vi kommunstyrelsen att komplettera kommande års årsredovisningar med ett antal viktiga nyckeltal kopplade till resultat och ställning, förslagsvis för de senaste fem åren. Sådana nyckeltal kan vara resultat relaterat till skatteintäkter och statsbidrag, förändring av verksamheternas nettokostnader, rörelsekapital, soliditet, skuldsättningsgrad och låneskuld per invånare. Utvärderingen av den ekonomiska ställningen kan med fördel ske i tabellform.

3.1.1.1. Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas samlat i årsredovisningen. Upplysningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelser lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Nämndernas budgetavvikelse samt avvikelserna från upprättad prognos per sista augusti redovisas i tabellen nedan:

Driftredovisning per nämnd, mnkr	Utfall 2017	Budget*	Prognos	Budgetavvikelse	Prognosavvikelse
Byggnadsnämnd	-5,2	-7,8	-6,5	2,7	1,3
Kommunstyrelse	-90,8	-92,3	-93,8	1,4	3,0
Kultur- och fritidsnämnd	-85,0	-87,4	-87,9	2,3	2,9
Lärandenämnd	-825,2	-817,1	-827,8	-8,1	2,6
Norrhälsinge miljö/räddningsnämnd	-34,3	-34,2	-33,9	-0,2	-0,4
Revision	-1,7	-1,6	-1,6	-0,1	-0,1
Social- och omsorgsnämnd	-982,7	-933,1	-964,6	-49,5	-18,1
Svågadalsnämnd	-12,5	-12,4	-12,4	-0,1	-0,1
Teknisk nämnd	-70,0	-71,0	-69,2	1,0	-0,8
Överförmyndarnämnd	-4,5	-4,4	-4,4	-0,2	-0,1
Summa nämnderna	-2 111,9	-2 061,2	-2 102,3	-50,6	-9,8

* Kommunfullmäktige har under 2017 gjort tillägg i budgeten för nämnderna (ursprungsbudget -2.053,9 tkr) genom att driftsbudgeten har beviljats tillägg om totalt 7,3 mnkr. Tilläggsanslagen avser bland annat 6,1 mnkr för intraprenader, 0,3 mnkr för särskilda projekt, 3, mnkr till SOM för att stärka upp mottagandet och integrationen av nyanlända, 0,2 mnkr för utökat verksamhetsbidrag och -2,7 mnkr i riktade anslag.

Kommunstyrelsens och nämndernas nettokostnad uppgår till 2 111,9 mnkr att jämföra med en budgeterad nettokostnad på 2 061,2 mnkr. Totalt redovisas ett underskott om 50,6 mnkr (överskott 2016 om 32,8 mnkr). Av årsredovisning 2017 framgår att av det totala underskottet som nämnderna redovisar svarar den taxefinansierade verksamheten, VA och renhållning, för 3,0 mnkr av detta underskott.

Av årsredovisningen framgår att fyra av tio nämnder redovisar överskott och fyra av tio nämnder klarar verksamheten nära budget. De nämnder som redovisar underskott är Social- och omsorgsnämnden och Norrhälsinge miljö/räddningsnämnd, varav underskottet för Social- och omsorgsnämnden uppgår till 49,5 mnkr.

I den finansiella analysen (årsredovisningen del 2) kommenteras respektive nämnds resultat. Av redogörelsen framgår att Social- och omsorgsnämndens underskott är hänförligt till individ- och familjeomsorgen (-22,0 mnkr), verksamheten för funktionsnedsättning (-11,0 mnkr) samt äldreomsorgen (-21 mnkr). Underskotten förklaras av högre kostnader för placeringar inom individ- och familjeomsorgen respektive verksamheten för funktionsnedsättning än budgeterat samt ökade personalkostnader inom äldreomsorgen.

I likhet med 2017 redovisade individ- och familjeomsorgen en negativ avvikelse även under 2016 om 17,5 mnkr, vilket bland annat berodde på ökade kostnader för fler familjehem/kontaktpersoner samt höga kostnader för kommunens egna HVB-hem. Trots underskottet inom individ- och familjeomsorgen redovisade Social- och omsorgsnämnden ett överskott om 6,0 mnkr för 2016. Detta berodde på att flyktingverksamheten redovisade ett överskott om 29 mnkr, till följd av att överskott avseende medel från statliga ersätt-

ningar för flyktingverksamheten som tidigare hade balanserats över tid lyftes fram i bokslut 2016. Denna hantering var endast av engångskaraktär och en följd av att kommunen ändrade sin redovisningsprinciper kring hantering av schablonintäkter för ensamkommande flyktingbarn.

3.1.2. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed. För att ytterligare höja följsamheten mot kommunal redovisning och god redovisningssed behöver kommunstyrelsen:

- Tydligare beskriva vad den förväntade utvecklingen framåt får för påverkan på kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.
- Utveckla den gemensamma förvaltningsberättelsen gällande den samlade verksamhetens utveckling, personalförhållanden och förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning.
- Tydliggöra utvärderingen av den kommunens ekonomiska ställning genom att komplettera kommande års årsredovisningar med ett antal viktiga nyckeltal kopplade till resultat och ställning.

Samlad bedömning av den ekonomiska utvecklingen inom Social- och omsorgsnämnden
Social- och omsorgsnämnden har under tre av de totalt fyra år som nämnden varit verksam redovisat underskott. För 2016 redovisade nämnden ett överskott, vilket förklaras av engånghändelser avseende statsbidrag för flyktingverksamheten om 27,6 mnkr. Totalt uppgår underskotten för åren 2014, 2015 och 2017 till 92,6 mnkr, varav mer än hälften av underskottet, 49,5 mnkr, härrör från 2017.

Utifrån detta bedömer vi den ekonomiska utvecklingen inom Social- och omsorgsnämnden som fortsatt otillfredsställande. Kommunens ekonomi tål i längden inte upprepade stora underskott. Vi vill poängtera vikten av att det långsiktiga arbetet med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna fortsätter inte bara inom Social- och omsorgsnämndens verksamhet utan även inom övriga nämnders verksamheter. Detta är ännu viktigare i och med att stora investeringar har genomförts och som även planeras framöver, vilket påverkar kommunens ekonomi i framtiden. Investeringarna kommer att medföra ökade avskrivnings- och räntekostnader. Detta tillsammans med ökning av årliga pensionsutbetalningar samt uppbromsning av skatteunderlagstillväxten kan komma att tära på verksamheternas samlade resurser.

3.2. God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har fastställt tre övergripande verksamhetsmässiga mål och sex finansiella mål för god ekonomisk hushållning i budget 2017. Samtliga fastställda mål beskrivs och utvärderas i årsredovisningen.

3.2.1. Iakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2017:

Finansiella mål	Utfall 2017	Måluppfyllelse
Skattesats Skattesatsen hålls oförändrad 21:61 kr.	Skattesatsen uppgår till 21,61 kr.	Uppfyllt
Årets resultat Resultatmålet är att resultatet före finansnetto i genomsnitt ska uppgå till 1 % av summan av skatteintäkter och statsbidrag/utjämning. Resultatmålet gäller för perioden 2017-2020.	Resultat före finansnetto uppgår till 25,9 mnkr, vilket motsvarar 1,2% av skatteintäkter och statsbidrag/utjämning.	Uppfyllt
Investeringar Investeringsramen för perioden är 400 mnkr för den skattefinansierade verksamheten och 171 mnkr för den taxefinansierade verksamheten (VA/renhållning).	Investeringarna uppgår till 100,2 mnkr för den skattefinansierade verksamheten och 26,1 mnkr för den taxefinansierade verksamheten. Totala investeringsbudgeten uppgår till 186,6 mnkr. Under året har även investeringar skett i Projekt Havs-läge Hudik om 54,6 mnkr vilket ligger utanför ordinarie investeringsbudget.	Uppfyllt
Likviditet Ska långsiktigt över tid uppgå till ca 50 mnkr.	Av årsredovisningen framgår att kassalikviditeten i snitt uppgår till 30 mnkr.	Uppfyllt
Kortfristiga placeringar Pensionsmedel – säkerställa framtida pensionsutbetalningar för anställda. Värdesäkras genom återinvestering av realiserad avkastning till ett belopp som minst motsvarar inflationen. Uttag för att utjämna pensionskostnaderna. Beslut om uttag tas i samband med budgetberedning. Försäljningsmedel – finansiera angelägna investeringar som utvecklar kommunen. Prövning om värdesäkring genom återinvestering av realiserad avkastning till ett belopp som minst motsvarar inflationen. Beslut om uttag tas i samband med budgetberedning.	I förutsättningarna för budgetperioden ingår inget ianspråktagande av de kortfristiga placeringarna. Inget uttag av kortfristiga placeringar har skett 2017. Under året har däremot omplaceringar skett i portföljen, varvid vinster har realiserats. Av årsredovisningen framgår att tillväxten på kommunens placeringar uppgår till 5,7% (bokfört värde).	Uppfyllt

Finansiella mål	Utfall 2017	Måluppfyllelse
Upplåning För den skattefinansierade verksamheten ska det finnas möjlighet att låneinvestera angelägna investeringar. För den taxefinansierade verksamheten (VA/renhållning) beräknas en nyupplåning om 141 mnkr under perioden.	Ingen nyupplåning har skett 2017.	<i>Uppfyllt</i>

Av redovisningen framgår att samtliga mål uppfylls.

Mål för verksamheten

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens tre övergripande verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2017.

3.2.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2017 är uppfyllda.

Vi bedömer att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Vi instämmer i kommunstyrelsens bedömning att:

- ✓ vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en förbättring i riktningen mot att nå målet "Samhällstjänster av högsta kvalitet".
- ✓ vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en förbättring i riktningen mot att nå målet "Blomstrande näringsliv".
- ✓ vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en förbättring i riktning mot målet "Attraktiv och hållbar livsmiljö".

Vi är positiva till att kommunfullmäktige även för 2017 beslutat om kommunfullmäktiges verksamhetsmål. Vi konstaterar att kommunstyrelsen i årsredovisningen har redovisat måluppfyllelse för dessa mål.

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Iakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter. Notupplysningar för verksamhetens intäkter och verksamhetens kostnader kan med fördel utvecklas inför kommande års årsredovisningar. RKR har gett ut en vägledning kring hur notupplysningen kan utformas.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt samtliga kommunens intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till 72,3 mnkr (+171,5 mnkr). Resultatutfallet medför därför en positiv avvikelse mot budget med 33,7 mnkr. Av lämnade resultatkommentarer redogörs för de största budgetavvikelserna.

Resultatet för 2016 uppgick till 171,5 mnkr, vilket gör att resultatutfallet för 2017 är en försämring med 99,2 mnkr jämfört med föregående år. I jämförelse med föregående år har verksamhetens kostnader ökat. Däremot är verksamhetens intäkter i nivå med föregående år. Av lämnade upplysningar till nämndernas årsresultat framgår orsakerna till ökningen av verksamhetens kostnader.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med budget och utfall föregående år.

Resultaträkning, mnkr	Utfall 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Utfall 2016
Verksamhetens intäkter	679,3	-	-	679,2
Verksamhetens kostnader	-2 716,4	-	-	-2 590,8
<i>Verksamhetens nettokostnader exkl avskrivning</i>	<i>-2 037,1</i>	<i>-2 015,9</i>	<i>-21,2</i>	<i>-1 911,6</i>
Avskrivningar	-81,0	-78,9	-2,1	-78,5
Verksamhetens nettokostnader	-2 118,1	-2 094,8	-23,3	-1 990,1
Skatteintäkter	1 638,9	1 646,9	-8,0	1 582,6
Generella statsbidrag och utjämnning	505,2	478,7	26,5	482,6
Finansiella intäkter	59,2	17,3	41,9	103,1
Finansiella kostnader	-12,8	-9,5	-3,3	-6,7
Årets resultat	72,3	38,6	33,7	171,5

* Under året har tilläggsanslag i budgeten beslutats om totalt 9,2 mnkr (ursprungsbudget 47,8 mnkr).

Vid granskningen av resultaträkningen har inga väsentliga avvikelser mot god redovisningsred gjorts.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL.

I likhet med tidigare års granskningar av rättvisande räkenskaper har följande avvikelser noterats:

- *Materiella anläggningstillgångar – avskrivningar på årets investeringar*
Av redovisningsprinciperna framgår att kommunen under anskaffningsåret tillämpar ett halvt års avskrivning på tillkommande investeringar i materiella anläggningstillgångar. Aktivering görs endast en gång per år. Enligt god redovisningssed ska avskrivning ske från och med den tidpunkt då tillgången är färdig att tas i bruk (RKR:s rek 11.4). Kommunen har under 2012 påbörjat arbete med en översyn av investeringsverksamheten, principer mm för att få bättre följsamhet mot god redovisningssed. Översynen är dock ännu inte färdigställd, bland annat till följd av kravet på anpassning till komponentavskrivning.
- *Materiella anläggningstillgångar – komponentavskrivning*
Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Av rekommendationen framgår att om skillnaden mellan nyttjandeperiod och förbrukning av en materiell anläggningstillgång är väsentlig, ska tillgången delas upp på komponenter. Respektive komponent ska skrivas av separat. Under perioden 2014-2016 har kommunen inte vidtagit några åtgärder för att anpassa sin redovisning till detta krav, vilket vi ansåg vara otillräckligt i förhållande till god redovisningssed.

Kommunen har påbörjat arbetet med anpassning till kravet på komponentavskrivning. Beslut kring vilka komponenter och avskrivningstider per komponent som ska tillämpas har fattats och i samband med bokslutsarbetet 2017 har komponentavskrivning införts för anläggningar inom VA-verksamheten. I redovisningsprinciperna lämnas information om att kommunen har infört komponentavskrivning för dessa anläggningar.

Beräkning av vilken påverkan ovanstående avvikelser får på räkenskaperna är inte möjlig att göra inom ramen för årsredovisningsgranskningen. Den anpassning av kommunens redovisning till komponentredovisning som skett ser vi positivt. Det är dock av väsentligt att arbetet fortsätter med komponentindelning av övriga anläggningstillgångar med större bokförda restvärden och där skillnaden mellan nyttjandeperiod och förbrukning är väsentlig. Anpassning till komponentavskrivning får i sin tur påverkan på såväl bokföring av framtida underhållskostnader som beräkning av interna hyror och elevpeng.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation och omfattar tillräckliga noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed.

Avvikelse mot god sed finns avseende vissa notupplysningar som inte lämnas i samma omfattning som för kommunen. Dessa notupplysningar är verksamhetens intäkter, verksamhetens kostnader, pensionsavsättning och ansvarsförbindelser.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Vid eliminering av koncerninterna resultat-

och balansposter har bolagens redovisning utgjort grunden. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts.

Av redovisningsprinciperna framgår de olikheter i redovisningsprinciper som finns mellan olika enheter samt hanteringen av dessa. Vidare framgår att den sammanställda redovisningen i vissa delar bygger på preliminära bokslut från koncernföretagen. En översyn bör göras av rapporteringsrutinerna, så att bolagens tidplaner i möjligaste mån anpassas till kommunens bokslutsarbete.

Koncernens resultat kan härledas enligt följande (belopp mnkr):

Hudiksvalls kommun	72,3
Fastighets AB Gylsis	4,0
Fiberstaden AB (80%)	2,3
Forsså Gruppen AB	1,6
Gylsisvallen AB (50%)	-0,2
AB Hudiksvallsbostäder	4,4
Hudiksvalls Närlingslivs AB	0,0
Visit Glada Hudik AB (51%)	0,1
Stiftelsen Hälsinglands Museum (60%)	0,6
Koncernmässiga justeringar	-8,5
Årets resultat	76,6

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Årsredovisningen lämnar tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör för tillämpade redovisningsprinciper i tillräcklig omfattning. Detta sker dels i ett separat avsnitt om redovisningsprinciper, dels genom att tilläggsinformation lämnas i noterna till räkenskaperna samt i förvaltningsberättelsen. För att ytterligare höja följsamheten mot de krav som återfinns kan kompletteringar till kommande år göras avseende:

- RKR:s rekommendation nr 8.2: Sammanställd redovisning anger att förvaltningsberättelsen ska innehålla information om kommunala entreprenader samt information om den samlade verksamhetens utveckling, personalförhållanden och förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning.

3.3.2. *Revisionell bedömning*

Vi har noterat avvikelser mot god redovisningssed avseende redovisning av materiella anläggningstillgångar. Dessa undantag från god redovisningssed är följande:

- RKR:s rekommendation nummer 11.4 genom tillämpning av ett halvt års avskrivning på årets tillkommande tillgångar oavsett när under året tillgången tagits i bruk. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningens avsnitt "Redovisningsprinciper".
- RKR:s rekommendation nummer 11.4 genom att kommunen endast till delar vidtagit åtgärder för att förbereda och anpassa sin redovisning till kravet på komponentavskrivning. Hur långt kommunen kommit i sitt arbete med komponentredovisning redovisas öppet i årsredovisningens avsnitt "Redovisningsprinciper".

Noterade fel bedöms dock sammantaget inte vara materiella¹ varför räkenskaperna i allt väsentligt bedöms vara rättvisande.

2018-04-10

Pär Månsson
Uppdragsledare

Cecilia Axelsson
Projektledare

¹ Felen uppgår sammantaget, i relation till kommunens omsättning, inte till ett väsentligt belopp vid bedömning av om räkenskaperna är rättvisande.

